

1^ο κεφάλαιο

Ο τίτλος

Ένα βράδυ, δεν πάει πολύς καιρός, καθώς επέστρεφα από την πόλη στο Ενζένιο Νόβο¹, συνάντησα στο τρένο της κεντρικής γραμμής έναν νεαρό της γειτονιάς μου, που γνωρίζα εξ όψεως αρκετά καλά, τόσο ώστε να του σηκώνω το καπέλο μου, όταν τον χαιρετάω. Με χαιρέτησε, κάθισε δίπλα μου, άρχισε να μιλάει για το φεγγάρι, τα πηγαινέλα των υπουργών και ολοκλήρωσε απαγγέλλοντάς μου κάποιους στίχους. Το ταξίδι ήταν σύντομο και οι στίχοι δεν ήταν παντελώς άσχημοι. Ωστόσο, επειδή ήμουν κουρασμένος, έκλεισα τα μάτια μου τρεις ή τέσσερις φορές, κάτι που τον έκανε να διακόψει την απαγγελία και να βάλει τα ποιήματα στην τσέπη του.

«Συνέχισε», του είπα ξυπνώντας.

«Τελείωσα», μουρμούρισε αυτός.

«Είναι πολύ ωραία».

Τον είδα να κάνει μια κίνηση να τα ξαναβγάλει από την τσέπη του, αλλά κατσοφιασμένος μετάνιωσε. Την επόμενη μέρα ξεστόμισε κάποιες χοντράδες που είχαν στόχο εμένα και κατέληξε να μου αποδώσει το παρατσούκλι “Δον Κασμούρο”. Οι γείτονές μου, οι οποίοι αντιπαθούν το γεγονός ότι είμαι ολιγόλογος και δεν έχω πολλά πάρε δώσε με αυτούς, το υιοθέτησαν και τελικά καθιερώθηκε. Κι εγώ με τη σειρά μου δεν θύμωσα. Διηγήθηκα το ανέκ-

¹ Ενζένιο Νόβο: γειτονιά της μεσαίας τάξης της Βόρειας Ζώνης (Zona Norte) της πόλης του Ρίο ντε Τζανέιρο.

δοτο στους φίλους μου στην πόλη και αυτοί για πλάκα με φωνάζουν από τότε έτσι, γράφοντάς μου: “Δον Κασμούρο, έρχομαι την Κυριακή για να δειπνήσουμε μαζί”. “Έρχομαι στην Πετρόπολις², Δον Κασμούρο· το σπίτι είναι το ίδιο, με αυτό στη Ρενάνια³. Κοίτα μήπως μπορέσεις να ξετρυπώσεις από τη φωλιά σου στο Ενζένιο Νόβο και έρθεις να περάσεις δυο εβδομάδες μαζί μου”. “Αγαπητέ μου Δον Κασμούρο, μην φαντάζεσαι ότι θα ξεφύγεις από το αυριανό θέατρο. Σου δίνεται η ευκαιρία να περάσεις τη νύχτα εδώ στην πόλη. Σου έχω έτοιμο ένα καμαρίνι, τσάι κι ένα κρεβάτι. Το μόνο που δεν μπορώ να σου υποσχεθώ είναι μία κοπέλα”.

Μην συμβουλεύεσαι τα λεξικά σου. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το *Κασμούρο* δεν έχει την έννοια την οποία αυτά προσφέρουν, αλλά εκείνη που οι απλοί άνθρωποι δίνουν: ενός σιωπηλού άντρα, κλεισμένου στον εαυτό του. Το Δον είναι ειρωνικό, με σκοπό να μου προσδώσει αριστοκρατικό αέρα. Και όλα αυτά γιατί με μισοπήρε ο ύπνος! Εν πάση περιπτώσει δεν βρήκα καλύτερο τίτλο για τη διήγησή μου. Αν δεν βρω κάποιον καταλληλότερο μέχρι το τέλος, θα κρατήσω αυτόν. Ο “ποιητής του τρένου” θα καταλάβει, έτσι, πως δεν του κρατάω κακία. Και

² Πετρόπολις: πόλη που απέχει 20 χλμ. από το Ρίο ντε Τζανέιρο και βρίσκεται στα βουνά που “αγναντεύουν” τον κόλπο της Γκουαναμπάρα. Εξαιτίας του σχετικά δροσερού και υγιεινού κλίματός της, μακριά από τον κίνδυνο του κίτρινου πυρετού, αποτελούσε καταφύγιο τους καλοκαιρινούς μήνες για τις πλούσιες τάξεις και συνδεόταν με την πρωτεύουσα μέσω του πρώτου σιδηροδρόμου της χώρας.

³ Ρενάνια: (σημ. Ρετίρο) γειτονιά της Πετρόπολις, πόλη της πολιτείας του Ρίο ντε Τζανέιρο.

με λίγη προσπάθεια, μια και ο τίτλος είναι δικός του, θα μπορέσει να αποφανθεί πως και το έργο είναι δικό του. Υπάρχουν βιβλία που δεν οφείλονται μονάχα στους συγγραφείς τους. Υπάρχουν βιβλία, όπου οι συγγραφείς έδωσαν μόνο τον τίτλο ή ούτε καν αυτόν.